Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Servicesedlar

Tillämpningsdirektiv för medicinsk rehabilitering 2027

Österbottens välfärdsområde

Godkänd: Välfärdsområdesstyrelsen 23.11.2026 § 230

Innehållsförteckning

1 Tillämpningsområde 3
2 Definitioner 3
3 Klienter och patienter som omfattas av servicessystemet 3
4 Serviceproducentens skyldigheter 4
4.1 Tidsgräns/-begränsning för den tjänst servicesedeln ger 4
4.2 Registrering av serviceraspons och dess innehåll 4
4.3 Förmedling av serviceresponsen till Österbottens välfärdsområde 5
4.4 Krav på serviceproducentens verksamhetsutrymmen 6
4.5 Kompetenskrav som gäller serviceproducentens anställda 6
4.6 Marknadsföring, prisuppgifter och annullering av tidsbokningar 7
5 Fakturering och betalningspraxis 7
6 Servicesedelns värde och prissättningen av servicesedelservicen 8
7 Reseersättning 8
8 Krav på servicens innehåll 8
8.1. Terapimål 9
8.2. Distansrehabilitering 9
8.3. Terapiformer 10

1 Tillämpningsområde

Det här tillämpningsdirektivet ska användas när Österbottens välfärdsområde ordnar terapitjänster som hör till medicinsk rehabilitering med hjälp av servicesedlar för boende i välfärdsområdet med stöd av lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009).

Kommunerna inom Österbottens välfärdsområde har möjlighet att köpa terapi- och peruktjänster med servicesedlar. Det här tillämpningsdirektivet och dess bilagor berör alla kommuner inom Österbottens välfärdsområde.

2 Definitioner

I den här regelboken avses med**:**

- **rehabiliteringsplan** en skriftlig rehabiliteringsplan som uppgörs för patienten/den som deltar i rehabiliteringen och där man beskriver behovet av medicinsk rehabilitering, syftet med rehabiliteringen och innehållet i rehabiliteringen. Ansvaret för att en rehabiliteringsplan utarbetas ligger hos läkaren och den multidisciplinära arbetsgruppen och görs i samråd med den som deltar i rehabiliteringen. Föreskrifter om upprättandet av en rehabiliteringsplan finns i Hälso- och sjukvårdslagen 30.12.2010/136 §, 29 § samt i lagen om patientens ställning och rättigheter 17.8.1992/785, 4a §;
- **medicinska rehabiliteringstjänster** fysio-, ergo-, lymf-, tal- och musikterapi. Samkommunen för Österbottens välfärdsområde sörjer för att medicinsk rehabilitering står till förfogande. De medicinska rehabiliteringstjänsterna ska till sitt innehåll och omfattning ordnas så att de motsvarar behovet av rehabilitering i Samkommunen för Österbottens välfärdsområde (Förordning om medicinsk rehabilitering 1015/1991, 3 §);

3 Klienter och patienter som omfattas av servicessystemet

Inom Österbottens välfärdsområde kan en patient få en servicesedel

- om en sakkunnig har konstaterat att patienten lider av bristande funktionsförmåga

- om medicinsk rehabilitering är nödvändig för att förbättra och återställa funktionsförmågan
- om patienten inte vårdas permanent på en institution

En servicesedel är ett alternativ till en tjänst som Österbottens välfärdsområde producerar själv eller köper in. Patienten eller hans närstående väljer om patienten ska använda servicesedel eller medicinsk rehabilitering som Österbottens välfärdsområde står till tjänst med på något annat sätt. Om patienten väljer servicesedeln, skrivs ett servicesedelavtal med patienten.

4 Serviceproducentens skyldigheter

4.1 Tidsgräns/-begränsning för den tjänst servicesedeln ger

Serviceproducenten inleder servicen med den nya klienten senast inom en månad efter att tjänsten beställts.

Serviceproducenten är skyldig att hålla en kö av servicesedelkunder. Kunder ska tas ur kön i kronologisk ordning. Köhantering gör det lättare för kunden och/eller familjen att komma åt tjänsten. Serviceproducenten informerar kunden om den beräknade terapiimplementeringstiden vid kundens första kontakt. Med hjälp av kön kan även servicens beställare få information om tjänstens implementeringstidtabell. Vid hantering av kön ska implementeringen av dataskydd beaktas.

4.2 Registrering av serviceraspons och dess innehåll

Serviceresponsen från den genomförda terapin ska skrivas in i portalen Palse.fi. Syftet med serviceresponsen är att den ska ge en objektiv bedömning av hur terapin lyckades och av rehabiliteringsklientens resurser. Vårdresponsen ska innehålla en beskrivning av utgångsläget, terapins mål och hur målen förverkligades.
I serviceresponsen ska det rapporteras i vilken mån distansterapi har använts med klienten och hur terapeuten bedömer att den lyckats eller orsaken till att distansterapin inte kunde fortsätta, om klienten avbröt terapin under rehabiliteringsperioden.

Exempel på innehållet i serviceresponsen:

- Klientens personuppgifter
- Diagnos enligt remissen, ankomstorsak, vårdbestämning eller motsvarande
- Eventuella stödfunktioner
- Uppgifter om vem som beviljat servicesedeln, beslutets nummer och beslutsdatum

Utgångsläget och terapins mål

- Datum då terapin inleddes
- Utgångsläge, klientens största problem och hur de inverkar på klientens funktionsförmåga
- Planen och målen för hur terapin ska genomföras enligt GAS-metoden.

Genomförandet av terapin

- När man beskriver hur terapin förverkligades ska man använda gängse terminologi som används inom branschen för att analysera och beskriva tillvägagångssättet
- Antalet besök, hur ofta besöken skedde och hur länge terapin pågick, dvs. durationen

Bedömning av terapin

- Datum för registrering av responsen
- Återstående antal terapigånger och uppskattad avslutningsdag för terapin
- Klientens funktionsförmåga jämfört med utgångsläget (det uppnådda resultatet av terapin), hur den förändrade funktionsförmågan påverkar vardagen
- Undersöknings- och utvärderingsmetoder samt mätare som använts under terapiperioden
    - De mätare som används ska mäta de uppställda målen för rehabiliteringen
- Hur väl terapimålen uppnåddes
- Klientens eller en närståendes bedömning av terapins effekter
- Klientens resurser för fortsatt rehabilitering, vad kan ännu uppnås, målen
- För lymfterapins del uppgifter om de beställda stödprodukternas lämplighet för klienten.

Namn, yrkesbeteckning och kontaktuppgifter till den som gav responsen.

4.3 Förmedling av serviceresponsen till Österbottens välfärdsområde

Serviceproducenten registrerar de genomförda terapibesöken inom fem (5) dygn i portalen Palse.fi och sänder en serviceråspons inom fem (5) dygn efter sista besök. En serviceråspons krävs för faktureringen.

När patienten i tillräckligt god tid meddelar serviceproducenten om ett kommande kontrollbesök hos läkare, skickar serviceproducenten en mellanbedömning, som är tillgänglig för läkaren vid kontrollbesöket.

Serviceresponsen, eventuella mellanbedömningar och inledningsdiskussionen ingår i servicesedelns pris.

4.4 Krav på serviceproducentens verksamhetsutrymmen

Klienter med nedsatt rörlighet, som exempelvis använder rullstol, ska ha direkt tillgång till serviceproducentens verksamhetslokaler. Också i verksamhetslokalerna ska det vara möjligt att rörda sig utan hinder och där måste finnas tillräckliga hygien- och toalettutrymmen. För verksamhetslokalerna krävs att det finns en räddningsplan och säkerhetsutredning, som är godkända av räddningsmyndigheten.

Om terapin försiggår hemma hos patienten, ansvarar serviceproducenten för patientsäkerheten.

Serviceproducenten ansvarar för att bestämmelsen i Konsumentverkets publikationsserie 4/2002 efterföljs, när bassänger används. Vid bassängterapi bör det i bassängutrymmena finnas en person som har genomgått Röda Korsets giltiga första hjälp-kurs EA-1 eller utbildning på motsvarande nivå. Förstahjälpkunskaperna ska uppdateras med regelbundna mellanrum.

4.5 Kompetenskrav som gäller serviceproducentens anställda

De anställda och vikarierna bör uppfylla de lagstadgade kraven för personal inom hälsovården. Personer som utövar fysio-, ergo-, tal- och lymfterapi förutsätts ha rätt att utöva ifrågavarande terapeutyrke i enlighet med lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994). Serviceproducenten ansvarar för att den anställda som genomför terapin uppfyller de lagstadgade kompetenskraven och endast utför sådana arbetsuppgifter, som de enligt bestämmelser och nationella instruktioner har rätt att utföra.

För en nyutbildad eller en terapeut med mindre än 2 års arbetserfarenhet ska en seniorterapeut utses. En enskild yrkesutövare ska utse en sådan för sig själv och ett företag för sin arbetstagare.

Manuell lymfterapi får ges av en legitimerad yrkesutbildad person med fysioterapeut-, konditionsskötar-, sjukskötar- eller ergoterapeutexamen, som dessutom har avlagt specialkompetens i lymfterapi antingen i Finland eller utomlands. Godkända anordnare av utbildningen i Finland är Rehabiliteringsföretagarna i Finland rf i samarbete med Feldberg-kliniken, Suomen Lymfahoito ry Lymfterapi i Finland rf. och Vodder-institutet.

Serviceproducenten ser till att upprätthålla sina anställdas yrkeskompetens och kompletteringsutbildning och uppdaterar fortgående personalförteckningen, så att den är aktuell.

4.6 Marknadsföring, prisuppgifter och annullering av tidsbokningar

Det bör inte skapas onödig efterfrågan på social- och hälsovårdstjänster genom marknadsföring. En annons bör innehålla uppgifter om mottagningsställe, -tid och möjlighet till tidsbeställning.

Prisuppgifter om de tjänster som erbjuds ska skickas till klienten, på begäran kan de också skickas skriftligt.

Servicegivaren/företaget ska informera klienten om hur man annullerar en tidsbokning eller de eventuella följderna för klienten om en tidsbokning inte annulleras. Finns en godtagbar orsak (t.ex. att man blivit sjuk) för att besöket inte annullerades, debiteras ingen avgift för det icke annullerade besöket.

Servicegivaren bör vara anträffbar per telefon under tjänstetid.

5 Fakturering och betalningspraxis

Den terapi som serviceproducenten ger är alltid baserad på rehabiliteringsplanen enligt servicesedeln. Där framgår målen med terapin, innehållet, antalet terapigånger och hur terapin genomförs.

Utnyttjas en tidsbeställning inte och ingen motiverad anledning har meddelats, ska patienten ersätta serviceproducenten kostnaderna för det outnyttjade besöket och för den kostnaden kan servicesedeln inte användas. En motiverad anledning kan exempelvis vara akut insjuknande, då den inställda tiden kan debiteras med servicesedel en gång. När patientens servicebehov upphör för en längre tid eller varaktigt, upphör servicesedelbeslutet att gälla och det skickas tillbaka till Österbottens välfärdsområde. Avbryts servicen, ska Österbottens välfärdsområde genast meddelas.

Serviceproducenten fakturerar högst två (2) gånger per månad i efterhand enligt servicesedelbeslutet. Betalningsvillkor: 21 dg netto. På fakturan ska det finnas en betalningsreferens som har utformats i servicesedelportalen. Klienternas personuppgifter ska inte finnas på fakturan.

6 Servicesedelns värde och prissättningen av servicesedelservicen

Till den del som gäller barnterapi täcker sedeln hela terapin inklusive fakturerings- och andra tillägg. För vuxna klienter gäller att servicegivaren får fakturera klienten för skillnaden mellan servicesedelns pris och serviceproducentens pris som självriskandel.

Det meddelade priset får inte höjas med andra avgifter. När servicesedlar används, höjer patientens självriskandel inte på patientens avgiftstak.

Medan servicesedeln är i bruk får priset inte ändras på terapin, för vilken patienten har servicesedel. Österbottens välfärdsområde tillkännager varje år en tidpunkt, när servicegivaren har möjlighet att göra prisförändringar i servicesedelportalen om så önskas. Prisförändringar som gjorts på annat sätt saknar betydelse. Faktureringstillägg eller andra kostnader samt tilläggstjänster som inte ingår i servicehelheten ses som prishöjningar. Prissättningsmodellen är inte bindande för serviceproducenten annat än till den del som gäller servicesedeln.

7 Reseersättning

Resekostnaderna för hembesök till den del resorna överskrider 15 km i en riktning, ersätts i överensstämmelse med gällande kilometerersättning

8 Krav på servicens innehåll

Den medicinska rehabiliteringen och de terapier som produceras med hjälp av servicesedlar utgår från patientens individuella rehabiliteringsplan, som innehåller terapimålen och styr terapins innehåll. Genom rehabiliteringsplanen kommer man överens om uppföljningen och mellanbedömningarna av de terapiperioder som beviljats genom servicesedeln. En vårdrespons ska utarbetas för en terapiperiod.

Serviceproducenten följer god rehabiliteringspraxis. Olika former av god rehabiliteringspraxis bygger på påvisad effekt genom beprövade erfarenheter och vetenskaplig grund. En god rehabilitering är en rehabilitering som ges i rätt tid och som är adekvat riktad, där man i förväg på ett övergripande sätt beaktat personens behov och den nuvarande omgivningen samt som dessutom verkställs med resultatrika och allmänt accepterade rehabiliteringsmetoder i enlighet med de mål som uppställts tillsammans med klienten. Kunskapen som uppstår under processen och behovet av fortsatt handledning ska med klientens samtycke vidarebefordras

till den enhet som ansvarar för vården eller uppföljningen. Rehabiliteringen bygger på ett nätverkssamarbete som är till för att bemöta klientens behov. En god rehabilitering omfattar tillräcklig upplysning och handledning samt aktiv delaktighet av klienten.

Serviceproducenten förbinder sig till att använda servicesedeln enbart för sådan terapi som angivits i beslutet om beviljande av servicesedel. Serviceproducenten förbinder sig att följa rehabiliteringsplanen och de mål som uppställs i den samt på begäran föra en inledande diskussion om målen med den remitterande parten.

8.1. Terapimål

Målet med terapierna är att främja, återställa och stöda klientens hälsa samt rörelse-, funktions- och kommunikationsförmåga. En väsentlig del av terapin utgörs av handledning som ges till klienten i samband med terapin. Målet med handledningen är att uppmuntra klienten och de närstående att aktivt delta i rehabiliteringen men också att öka de närståendes förståelse för den rådande situationen samt visa och beskriva hur de kan stöda klienten att klara sig i vardagsmiljön.

8.2. Distansrehabilitering

Rehabiliteringen kan på den remitterande aktörens prövning och av grundad orsak genomföras partiellt eller helt på distans. I dylika fall ska den remitterande aktören redan i samband med beviljandet av servicesedeln utvärdera lämpligheten och utbytet av att rehabiliteringen genomförs på distans.

Distansrehabilitering kan användas och rekommenderas också att användas mångsidigt i olika faser av rehabiliteringsprocessen. Den här terapiformen kan användas exempelvis för bedömning av funktionsförmågan, för träning under terapi samt för handledning av anhöriga, assistenter och yrkespersoner såsom lärare. Distansrehabilitering och rehabilitering som ges ansikte mot ansikte kan användas alternerande under rehabiliteringsperioden. Ibland kan det hända att man måste lägga rehabilitering som ges på distans på paus och periodisera den på annat sätt än rehabilitering som ges ansikte mot ansikte. När man överväger användning av distansrehabilitering måste man fästa särskild uppmärksamhet vid personens utvecklingsnivå, kognitiva färdigheter samt svårighetsgraden och rehabiliteringsmålen samt de närståendes engagemang.

Serviceproducenten är skyldig att erbjuda distansrehabilitering till klienter som vill att rehabiliteringen ska ges på distans. Serviceproducenten måste ge handledning och följa upp rehabiliteringen under den tid som klienten ges rehabilitering på distans. Serviceproducenten ska själv anskaffa den kompetens och utrustning som den behöver för att tillhandahålla rehabilitering på distans.

Vid tillhandahållande av rehabilitering på distans följs Tillstånds- och tillsynsverkets (TTV) anvisning https://lvv.fi/sv/social-och-halsovard/distanstjanster .

Ytterligare

- Måste man göra en individuell bedömning av huruvida patienten är lämplig att vårdas på distans, och dessutom ska man komma överens om detta med klienten eller klientens vårdnadshavare. Vid behov ska klienten hänvisas till en traditionell mottagning.
- Ett terapibesök på distans jämställs med ett besök som tillhandahålls ansikte mot ansikte, även värdet på servicesedeln är det samma (45 minuters besök/terapi på distans).
- Ett terapibesök på distans kan också delas i två besök när det är fråga om rehabilitering som stöder träning eller verksamhet som görs hemma. Totalt utgör dessa två rehabiliteringsgånger då tidsmässigt ett enda distansbesök.

8.3. Terapiformer

Fysioterapi

I fysioterapi betonas en aktiv terapeutisk träning som syftar till att få vardagen att löpa smidigare. Passiva behandlingar, såsom akupunktur eller massage beviljas inte som medicinsk rehabilitering. Den service som ges mot servicesedel omfattar även skriftliga hemanvisningar. Målet med fysioterapin är att främja, återställa och upprätthålla klientens hälsa samt rörelse- och funktionsförmåga.

Servicesedlar för fysioterapi beviljas med stöd av rehabiliteringsplanen för individuella rehabiliteringstjänster och handledningsbesök (nätverksmöten). Servicesedlar för fysioterapi som sker i barnets/den ungas/den vuxnas miljö beviljas när träning i den egna miljön leder till bättre resultat eller när ett besök på mottagning skulle leda till orimliga svårigheter, t.ex. lägenheten saknar hiss, trötthet, inkontinensbesvär.

Individuell fysioterapi som upprätthåller funktionsförmågan beviljas efter prövning när en nedsatt funktionsförmåga äventyrar förmågan att klara sig hemma, t.ex. på grund av svår neglekt eller stark spasticitet. Servicesedel beviljas inte för passiv vård.

Servicesedel för individuell fysioterapi i bassäng beviljas när fysioterapin bedöms leda till ett bättre resultat om den ges i vatten, t.ex. på grund av balansstörningar, ataxi eller symtom i stöd- och rörelseorganen. Servicesedel för individuell bassängterapi beviljas bara när terapin förutsätter manuell handledning i vatten.

Ergoterapi

I ergoterapi betonas en aktiv terapeutisk träning som syftar till att få vardagen att löpa smidigare. SI-terapi får ges enbart av en legitimerad fysio- eller ergoterapeut som avklarat ifrågavarande specialiseringsutbildning.

Servicesedel för ergoterapi beviljas med stöd av rehabiliteringsplanen för individuell rehabilitering, grupprehabilitering och handledningsbesök (nätverksmöten). Besök kan beviljas för mottagningsbesök och/eller i barnets/ungas/den vuxnas egen miljö utifrån de mål som dokumenterats i rehabiliteringsplanen. Servicesedeln omfattar vid behov rehabiliteringsmaterial som tillverkats av terapeuten och som anpassats enligt klientens behov samt skriftliga hemanvisningar.

Servicesedlar för ergoterapi beviljas både för individuell rehabilitering och grupprehabilitering samt handledningsbesök (nätverksträffar) enligt rehabiliteringsplanen.

Talterapi

Talterapeuten ska planera innehållet i terapin utgående från kundens ålder och utvecklingsnivå. Under rehabiliteringsprocessen ska färdigheter och utbytet av terapin bedömas i jämförelse med de mål som uppställts för terapin. I talterapi framhävs vikten av att klienten deltar aktivt i den talterapeutiska rehabiliteringen med beaktande av bl.a. klientens ålder, funktionsförmåga och naturen av störningen.

Servicesedel för talterapi beviljas för individuell rehabilitering och handledningsbesök (nätverksmöten) då klienten har en rehabiliteringsplan som upprättats inom den offentliga hälso- och sjukvården. Servicesedeln omfattar rehabiliteringsmaterial som anpassats enligt klientens behov samt anvisningar för hemmaträning. För handledning av miljön är det motiverat att bevilja besök till exempelvis daghem eller hemmet.

Musikterapi

Musikterapi kan beviljas klienter som pga. neuropsykiatriska sjukdomar har kommunikativa svårigheter och som anses ha nytta av terapiformen. Terapiformen kan även användas som funktionell terapiform för psykiatriska patienter i åldern 16–25 år som alternativ till rehabiliteringspsykoterapi.

Lymfterapi

Lymfterapi beviljas för kombinationsterapi som inrymmer manuell lymfterapi, kompressionsprodukter, terapeutisk träning och handledning i egenvård. Lymfterapi ska

tillhandahållas i serviceproducentens utrymmen enligt beställarens anvisningar och de förhandsuppgifter som bifogats till servicesedeln.

Lymfterapeuten ska bedöma och mäta svullnaden hos patienten samt hur svullnaden påverkar funktionsförmågan. Lymfterapeuten ska handleda patienten till självständig träning för att minska svullnaden samt för att främja rörelse- och funktionsförmågan. I slutet av terapiperioden ska lymfterapeuten bedöma den svullnad som hänför sig till lymfflödet, funktionsförmågan och resultatet av lymfterapin med samma metoder och mätare som i början och mitten av terapiperioden. Inlednings-, (mellan-) och slutmätningarna ska dokumenteras i vårdresponsdelen på portalen Palse.fi.

Det viktigaste och effektivaste sättet att behandla svullnad är att dagligen använda medicinska kompressionsprodukter. Lymfterapin omfattar även mätningar som görs i anknytning till utvärderingen och beställningen av kompressionsprodukter samt beställning och överlåtelse av kompressionsprodukter.

En kompressionsprodukt kräver alltid en separat betalningsförbindelse av den specialitet som beviljat servicesedeln. Betalningsförbindelsen ska ha beviljats innan en kompressionsprodukt beställs. Vid upphandling av kompressionsprodukter ska man alltid iaktta specialupptagningsområdets avtal. Avvikelser från dessa upphandlingsavtal kan enbart göras av medicinska orsaker och med den behandlande läkarens samtycke.